

COLUMN

Paleis der Natie | Een kleine oorlog in de covidmarge

RIK VAN CAUWELAERT
Columnist

12 maart 2021 20:18

Bij de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA) woedt een opmerkelijk conflict dat de Franstalige media bezighoudt. De inzet lijkt de machtspositie van Frank Robben, de gedelegeerd bestuurder van Smals, de ICT-arm van de overheid. Het parlement kijkt toe.

Een sleutelscène in het docudrama 'Brexit: An Uncivil War' is een ontmoeting in Hyde Park in Londen. Dominic Cummings, de excentrieke campagneleider van het Leave-kamp, treft Zack Massingham. Hij is medeoprichter van het Canadese bedrijf AggregateIQ (AIQ), dat gekochte en bijeengeschuimde data analyseert en gebruikt voor heel gerichte advertenties.

Massingham (gespeeld door Kyle Soller) legt Cummings (vertolkt door Benedict Cumberbatch) uit dat hij met gesofisticeerde algoritmen nagenoeg 3 miljoen Britten, die sinds de jaren 1980 nooit naar het stemlokaal gingen, uit hun huis kon halen om voor de brexit te kiezen. Zijn aanpak lukte: voor het brexitreferendum kwamen 2,8 miljoen kiezers meer opdagen dan voor de vorige Britse parlementsverkiezingen in 2015 en zij stemden overwegend voor de opzegging van het lidmaatschap van de Europese Unie. Het Remain-kamp had die klap nooit zien aankomen.

Barack Obama maakte voor zijn campagne voor zijn tweede ambtstermijn in 2012 werk van het aan elkaar rijgen van sociale media en persoonlijke data. Hij gooide allerlei filmpjes op het net over het zakenverleden van zijn tegenstander Mitt Romney, en liet zich daarbij adviseren door de intussen overleden Apple-mogol Steve Jobs en filmmaker Steven Spielberg. Toen vond men dat heel spannend.

Na de brexit en de campagnes van Donald Trump was de vrolijkheid eraf. Maar de werkelijkheid bleef. Data zijn een duur betaalde grondstof die macht oplevert. Dezer dagen is KBC zelfs geïnteresseerd in de stand van uw digitale elektriciteitsmeter. Uw energiegebruik bepaalt immers mee uw consumentenprofiel.

In de data-commercie is privacy een begrip van rubber geworden.

In die datacommercie is privacy een begrip van rubber geworden. En dat leidt altijd tot onrust als de overheid ermee gemoeid is. In Franstalig België woedt in de covidmarge een opmerkelijk conflict bij de Gegevensbeschermingsautoriteit (GBA). De krachtmeting krijgt nauwelijks weerklank in de Vlaamse media, al lijkt de inzet ervan de machtspositie van Frank Robben. Hij is gedelegeerd bestuurder van Smals, de ICT-arm van de federale overheid. [↗](#)

Het conflict bij de GBA werd aangestoken door twee (Franstalige) directeurs: Charlotte Dereppe van de Eerstelijnsdienst, en Alexandra Jaspar van het Kenniscentrum. Het leek aanvankelijk gericht tegen directeur David Stevens. Dereppe zou gelieerd zijn met de PS, Jaspar geniet dan weer de sympathie van de MR. Beiden willen Stevens, die een N-VA-etiket opgeplakt kreeg, aan de kant. Hij zou door zijn onwillige opstelling een doortastend optreden van de GBA onmogelijk maken.

Enkele maanden geleden kwam de zaak al voor de Kamercommissie Justitie. De meeste commissieleden bleven achter met de indruk dat het om een uit de hand lopende persoonlijke ruzie ging. Maar de jongste weken spitst de kwestie, aangevuurd door de Franstalige media met de krant Le Soir als voortrekker, zich toe op Frank Robben. Die zit kennelijk ook in de weg van Dereppe en Jaspar. Zijn optreden in de omkadering van het coronacontactonderzoek heeft bij sommigen, ook in de media, de ergernis nog aangewakkerd.

Big Brother

De 60-jarige Frank Robben is de architect van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid (KSZ). Hij werd in 1986 door toenmalig minister van Sociale Zaken Jean-Luc Dehaene van de universiteitsbanken geplukt om die dienst uit te bouwen.

Naderhand nam Robben ook de leiding van Smals. Dat stak destijds van wal met het beheren van de Kruispuntbank en beheert nu, tegen kostprijs, de hele G-Cloud (wat staat voor Government-Cloud). Smals stuurt vandaag ook diensten aan van het leger en van Buitenlandse

Zaken, en ook die van instellingen van de sociale zekerheid en de zorgsector. Kroonstuk is het eHealth-platform, waar alle betrokkenen in de gezondheidszorg snel en vooral veilig ruim 13 miljard boodschappen per jaar uitwisselen.

De Kruispuntbank noch eHealth is een databank. Ze faciliteren alleen de uitwisseling van gegevens tussen bevoegde dokters en zorginstellingen. Maar dat blijkt niet uit de portretten die de Franstalige pers van Robben borstelt. Hij wordt voorgesteld als de big brother die een blik overheidsdata opentrekt wanneer hij dat wil. Volgens een van de bladen kan hij zelfs op elk moment elke regering doen vallen. Een opmerkelijke bewering, omdat Europa enkele jaren geleden eHealth bekroonde met de Sharing & Reuse Award, als het samenwerkingsinitiatief met de grootste maatschappelijke impact.

Robben heeft ook een adviserende rol in het Kenniscentrum van de GBA, naast onder anderen KU Leuven-professor Bart Preneel, een cryptograaf met wereldfaam. Robben en Preneel werkten altijd al samen, onder meer voor de versleuteling van de boodschappen die via de verschillende platformen passeren. Maar kennelijk stoort beider aanwezigheid Dereppe en Jaspar.

Deze week pakte Le Soir uit met wat volgens de krant de smoking gun leek: het project 'Putting Data at the Center'. Het zou gaan om een door Smals en 'de onvermijdelijke en almachtige Frank Robben' geïnspireerd plan dat het mogelijk maakt alle gegevens in de overheidsdatabanken te kruisen. Zo kan zonder veel ontzag voor de privacy elke Belg worden geprofileerd. Er was zelfs sprake van potentiële klanten, waaronder KBC en Fost Plus.

Het bericht verontwaardigde de Franstalige parlementsleden, die zich verwonderen over de matige Vlaamse interesse. 'Een cultuurverschil', wordt gefluisterd. Interpellaties en onderzoeken worden aangekondigd, want volgens Ecolo-Kamerlid Gilles Vanden Burre is de grens van de rechtsstaat overschreden. Even leek het alsof AIQ en Dominic Cummings in de Wetstraat waren geland.

MR-staatssecretaris Mathieu Michel, bevoegd voor Digitalisering en belast met Administratieve Vereenvoudiging en Privacy, zei het bericht in Le Soir met verbazing kennis te hebben gelezen. Een gênant moment, want 'Putting Data at the Center' is de titel van een presentatie van de federale overheidsdienst Beleid en Ondersteuning, en die valt onder zijn bevoegdheid. En onder die van vicepremier en minister van Ambtenarenzaken Petra De Sutter (Groen) en staatssecretaris voor Begroting Eva De Bleeker (Open VLD).

Het plan, waaraan Smals-specialisten maar enkele voorbeelden van toepassingen toevoegden, paste bovendien in de ‘redesign’ van de federale overheid. En die was afgesproken in het regeerakkoord van 2014, gesloten door de broer van de staatssecretaris, toenmalig premier Charles Michel (MR). De presentatie handelde over ‘de georganiseerde, veilige gegevensdeling binnen de overheid en de terbeschikkingstelling van anonieme open data zoals voorzien in de Europese regelgeving’.

De opwinding onder de Kamerleden geeft aan hoe slordig de staatszaak door het parlement wordt gecontroleerd.

De opwinding onder de Kamerleden geeft aan hoe slordig de staatszaak door het parlement wordt gecontroleerd. Of het nu gaat over de avondklok, de pandemiewet of het databeheer door de overheid en de manier waarop de privacy van de burger wordt gegarandeerd.

De parlementsleden hadden zich de kommer en de aanstellerij kunnen besparen door Robben, en eventueel Preneel, Stevens en anderen minstens jaarlijks uit te nodigen en hen aan de tand te voelen over hoe ze de grondrechten op sociale bescherming en gezondheid koppelen aan de grondrechtelijke bescherming van de privacy. Als de Kamerleden op het beleid willen wegen, moeten ze voortaan hun huiswerk maken.

